

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

PUTNICA HODOČASTNA,

po českom od V. Č. Stranického.

Putovala liepa dieva
Božjoj Majci na Tekije,
S bielih nonah krv joj teče,
A niz lica suze lije.

Kad je došla žrtveniku,
Do zemlje se poklonila,
Klečeć, grozne suze roneć,
Majci božjoj se molila :

„Majko čiste Ti ljubavi!
Pogledj bol moj nesmiljeni,
Ti koja si propačila
Mnogo, — pomoz' Majko i meni.“

„Žarko ljubljah momče jedno,
On ostavi mene sada,
S drugom će se vjenčat skoro,
A ja svisnut ću od jada.“

Za tim uze srce od voska,
Na žrtvenik Njen ga stavi,
Plačne oči Njoj podiže,
Da od jada pju izbavi.

Putovala dieva kući
Majke božje od Tekije,
S bielih nonah krv joj teče,
A niz lica suze lije.

A kad dodje rodno u mjesto,
Čuje zvona, — tugu gledi :
Lies mrtvački, u njem' dragi,
Kog u groblje pratnja sledi.

Kad u večer, opet zvone,
Viest po mjestu se razlieva,
Tretji dan kog u grob nose ?
Putnica je jedna dieva.

Milanko.

O D G O V O R.

Nuder pričaj stari djede
Kakvi bjehu oni časi,
Kad ti proz te grede
Od Turaka Hajku spasi,
I što pomnijiš od tvog djeda,
I tko prije zapovieda ?

Njesu — li to naša braća
Što ih Unna od nas djeli ?
Ja se sjećam kod Bihaća
Oholi se zamak bjeli . . .
Čiji su to dvori bili,
I tko bješe Herman Cilli ?

„To su sinko duge priče ;
Onda bjehu ini ljudi
Ne ko danas što se diče
Robskim lancem, ženskom ģudi :
Onda nebih naša Lika
Stanom tudjih nevoljnika.

I tako mi siedih kosa,
I života zadnjeg dana,
I imena i ponosa,
Dobio sam sto megdana
I srušio trista kula,
I ljubio trista bula.

I kraj Herman — Kule vito
Sto put su me Krila Vranca
Unosila med džilite
I preskakav preko šanca
Turadi sam život skraća
I opet se sretno vraća.

I za moje mlade dobe
Ti su šanci sto put pali

I ja biva žrtva zlobe :
Atlagić mi Kuću pali,
Ja mu za to sestru shvati,
I s Hajkom mi sve zaplati.

Ti su dvori mnogo stali
Plemenite naše krvi ;
Samo ovi znadu vali
Tko im temelj metnu prvi ;
No tamo su još do lani
Stanovali naši bani.

I kad Bosna sužnjem posta
Atlagić je na dar dobi,
Ali brzo pusta osta
Jer je stiže srčba kobe
I u njojzi Ture smjelo :
Ja mu smršti vedro čelo !

Jednom prije rujne zore,
Uzev drugom noću sliepu
Ja mu sprži bjele dvore,
I uhvativ Hajku liepu,
Na moga je Vrana vinu,
I pobiegoh u planinu.

Al' gle čuda na što sluti ?
Mome konju klonu krilo
A već viču Turci ljuti :
„Ej nebi nam žao bilo
Da svu Bosnu car izgubi
A da Hajke Vlah neljubi !“

Grmnu puška, druga, treća
A nada mnom purak leti
Ali koga služi sreća
Tom se krvnik neosveti :

A da zrno zna za metu,
Izgiblo bi sve na svietu.

Ja okrenuv moga Vrana . . .
S nova turska diljka pali,
Ja se vrgoh dževerdana
I jednoga s konja svali,
Drugog kosnu purak ljuti
I sva im se četa smuti.

U to ciknu diljka peta
I ljevu mi ruku zgodi . . .
Tad pomisli Turad kleta,
Da već sobom Hajku vode.
Ja bi sto put mrtav pao
I još im je nebi dao.

Navuče se siva magla,
Vriska konja, šum i vika !
I već klonu Turad nagla
I unose ranjenika,
Nose, jer se ježi koža
Kad se Hrvat lati noža.

No želiš- li više znati,
Onda nemoj ići dalje,
Dok neuznaš da Hrvati,
Imadoše svoje kralje,
I da tvoji djedi stari
Bjehu svoji gospodari !“

A što danas Hrvat znači ?
Tudji vojuik, tudja sluga ;
Svak ga davi, svak ga tlači !
No doći će doba druga
Kad se više neće Lika,
Zvati stanom nevoljnika !

Danilo Medić.

VILINOJ BRACI.

Na obronku, sred uranka,
Slavske hridi, vila tanka
Stojeć, u hlad vječna duba
Broj dozivlje rodoljuba .

Nujna čela glodeć k nebu
Plaće roda svog potrebu :
Ruku sreću privila je,
Rodu roda bol odaje.

Ah ! tu vilu na ogranku,
I divotn i Slavjanku,
Crna, težka, steže tuga,
Te se s našog javlja luga :

Rodoljubi, sinci mili :
Svi u okrug k seji vili,
Da vas gledam — srećna danka —
Ja milanka bez prestanka !

an! u okrug zove sina Petrovoga Varadina, Koi ju grli, ljubi, štuje, I liru joj posvećuje.	Rodoljubi, sinci mili, Amo k Zvona mirnoj vili, Da vas grlim i milujem, Da vam slavski glasak čujem!	Ah! Kaloči staru gradu Kreće nježnu dušu mladu Bunjevaca da prvomu Sreću klikne bratu svomu!
Rodoljubi, sinci mili : U Kneževske krilce vili, Da vas vidim mimolazom Rajskom ič uz slavstvo stazom!	Ah! rãz gore i ravnice Spušta se do Koprivnice, Da poljubi od milina' Svoga braca, slavskog sina.	Rodoljubi, sinci mili, Ublažujte srce vili, Da vam sladke pjesme poja Sretna, rajska, duša moja!
Ah! u meko svoje krilo Od Kneževske krvi, milo Zove sina svoga oka Podunajskog od Futoka.	Rodoljubi, sinci mili, Hijukajte sestri vili, Da se dična i ponosna Slavi trgne stara Bosna!	Ah! i onom koji tuži Mila vila ruku pruži : U izgonstvu jednoč, mio, Da bi blažen s tobom bio!
Rodoljubi, sinci mili, Sokolovca kolu vili, Da mi pjesme srcem liju Kad Vujevca strune biju!	Ah! Dunajem, Dravom, Savom Brodeć krili Bosnu slavom, I Jukićuć nad jastučkom Ljubi oči pievcu pučkom.	Tako vila sêka mila Svoju braću izljubila : U kolo joj slavski sine, Da te k sreću svom privine!
Ah! na njedra plãma živa Požegu si grad prikiva, Pa si častna izmed svih Ljubi brata po očuh.	Rodoljubi, sinci mili, Antunovoj ruku sili, Kad ljubavju čezne, gine, Da vam sreće danak sine!	Duša će joj, rajsko lãne, Za Slavjane da uzdane Pred prijestolom Božjeg bića : Sreći devet Jugovića!

Blaž.

ČAST JEDNOG PRINCA.

(Pripovidka. Privod iz magjarskog.)

Samo se osmero našlo, koji su još za svitla dana tihim vremenom prišli : 1. jedan ubog, ali pošten, pobožan i bogobojazan čovik ; 2. jedan veoma miran muž, koji nikad nikog uvridio nije, nit ga je tkogod s uvridom razsrditi mogao ; 3. jedna žalostna udovica, kojoj se u cilom selu u nuždi nije našlo utižitelja ; 4. jedno gladno i žedno siročê, koje ipak svaki dan triput običavaše za princa Boga moliti ; 5. jedna milostivog srca veoma vrimešna divojka, koja jednoć bogata bijaše, ali iz milosrdja sve je medju uboge i bolestne razdilila ; 6. jedan čistog srca mladi momak, na kojeg prlju griha bacit nitko nije mogao i koji je jedinu radost svoju u Bogu imao ; 7. jedna mirna i veoma tihog ponašanja pobožna žena, koja je mir milovala i o kojoj su znali, da se nije nigda nit s komšijama nit s ostalima svadjala ; 8. jedan dobroćudan starac, kojega vrline i krasne kriposti sugradjani nehtiše priznavat, te su ga nevinog dugo progonili opaki seoski nezdušnjaci.

Ove, kada prilazahu priko čama, opaziše čifutovi veseljaci, te počеше za njima vikati uvridljive i pogrdne riči ; spopadoše i kamenje pa se bacaše za njima, da jih zafrecaju i usiluju da se vrate. Ali oni ne slušase na nji, niti se obziraše, nego pametno i pozorno napridovaše po opasnom i uzkom čamu. — Princ jih sam prihvati sa najsrdačnijom radostjom. Uzvede jih u prikrasne, za čudo izkitite, od treptećih krasni lampah — svitle, zvizdosjajne dvorane ; bogatim jih načinom pogosti, pak se veselíše i radovaše tia do jutra. Kada je pak rumeni plam jasne zore, po pendžeri palatini svoje celove (poljubice) prosipao : zovnu princ blagajnika svoga i zapoviedi mu ; da osmorim gostima do konca života čestitu godišnju mirovinu (penziju) izdaje. Zahodi jih tada u bile skupocine haljine i metne jim na glavu srebrne krune ; pak posadivši jih u najlipšu ladju svoju, medju svirkom glasbenog svog kora odprati jih do briga, a odonud u selo, svakog svojoj kući.

Veliki žamor ustane po selu. Brzo se u gusti čopori sakupljaše znatiželjno i začudjeno pučanstvo. Niki se rado vaše srići osmorih gosti, niki jih nenavidiše, niki opet razžalostjeni rekoše medju sobom. „Jel' te, kako smo jih izrugali, kada prilaziše čuprijom i baca zmo se za njima kamenjem, da bi se vratili k nami? A gle, kakog su sad evo poštenja i odlikovanja dionici i imaju svoje baštinstvo u blagajni princevoj.

Kada se već ova sva svršíše, onda pita mladjani princ gorljivo ljubljenog oca svoga, veleći : „Dragi i mili Otče!

kazi mi upravo, čemu si to dobročinstvo učinio ovima čeljadma?“

Princ mu dakle odgovori ovako : „Ljubljeni Sinko! pazi na moje riči i poslušaj svitovanja moja. Zato sam ovu čeljad tako odlikovao, da po tom shvatiš smisao (razum) oni ričih Isusovi, koje niki dan nisi razumio. Jer vidi, kako god sam ja pozvao cilo selo na veselje u palatu svoju, tako je i Gosp. Bog pozvao sav svit u neizcrpljivo veselje nebeskog blaženstva. Te kao što bi ljudi u moju palatu u svetčanjoj hodici prić imali, priko sklizave, uzke i poplašne čamove čuprije : tako i u kraljestvo nebesko samo u pirnu haljinu obućeni možu unići — teškim, s trnjem i skriževi obterećenim uzkim putem ; jer kraljestvo nebesko silu trpi, i jedino ga siloviti osvajaju. Kao što je pak krêmár čifut iz zavisti svirkom i veseljem priprčio puta uzovnikom mojim : tako i uzovnikom nebeskim puta priprćiva djavao, s mamljivim i opakim nadraživanjem i uručivanjem raznih svit-skih veseljah i oku dopadni nasladjenja. Moji se gosti samo onda krenuše u palatu, kad se je već smrklo i nebo naoblačilo ; ustao pak vitar, te jih u dubljinu jezera svalio : tako i krstjani mlogi se samo onda krenu teškim putem kraljestva nebeskoga, kad jim već prispje večer života, a smrtni vitar sruši jih u grob, brez dabi — udubljeni u svitskah veseljah — pokoru činili ; te tako na vrat na nos u ponor (brezdanu dubljinu) propasti, u jezero ognja paklenog jure. Kako god pak od mlogog iz sela puka, malo, samo osmero čeljadi dospise na večeru moju : tako i od mlogog svitskog puka u jasnu svitlost nebeske lipote samo jih malo, i to junaci (borci) onih neprocinjnih osam blaženstva stignu do milostivog Oca nebeskog. Napokon Sinko! kako god sam ja oni osam osobah, sjajnom — do smrti trajućom nagradom nagradio (darivao) i velesjajnom krunom narešio : tako i Gosp. Bog svoje odabrane brezkonačnim blaženstvom i djamantskom krunom do vika trajućeg nebeskog veselja, kiti i nagradjuje. Indi moj Sinko! iz sveg toga možeš razumiti, šta znače one sladke riči Isusove : „Mlogo jih je zvani, al malo odabranih.“

Radostno se smišeć rumene ustnice mladjanog princa, s dopadnošću prigne glavom i poljubi ruku Oca svoga. To od tada ne prilazaše više na razkošnoj ladji, nego vazda sa strahom po sklizavu čamu, da se tako nikad nezaboravi teškoće puta nebeskog.

Put, u nebo koji vodi — tisan je ;
Za vrimena tko s njim hodi — srićan je.
Tko ne nebo, samo zemlju — razgleda ;
Tom nebeskog puta najti smrt neda.

Krunoslav.

UGARSKI ŠOKCI I BUNJEVCI.

V. PROSVJETA.

Mnogi učeni ljudi pisali su ciele foliante, obsežne knjižurine, o prosvjeti, dok su ju uveli u biele dvore svoga roda, u prokapljive kolibice svojih zemljakah. Nebogi puk bez da je znao i poznao prigrlio je to divno, božanstveno čedo, kao sestricu dragu na domu i boljku svom. On ju milovoljno timario i prehranjivao, ona mu za tu bratsku uslugu kao goštenka neostala nezahvalna; u žukom času bila mu ona i otac i majka. Tu pestilju i mi da uvedemo u hramove naše, skrajuje je vreme, ozbiljna nužda i dužnost je naša. Mi ju, rodi moji! zovemo: prosvjetom.

Pa što je prosvjeta?

Prosvjeta je skladno duševnih i tjelesnih silah razvitje, protežuće se kroz mnogo ljudskih koljenah na zdrav i jedar uzgoj koga naroda. Ili kraće da reknem: nije ino, van dobro uzgojenju narodno, koje se grlimice brati s ma kojim naobraženim narodom.

Narod odgojiti tako, da se u svem i po svem sklada po zakonih čudoredja i naravi u svakom obziru razvitka duševna i tjelesna, nije lak posao.

Tko zna koliko truda stoji roditelja i učitelja dok odgoji krepotno djetence, dok mu luč prosvjete baci u nevidjenu dušu i ova mu razsvietli um i oplemeni srce, taj će dobro biti ponjavo, koli mučno, trudno i tegotno stoji to odgojitelje i učitelje jednoga naroda, kad sve moguće sile napregnu u tu svrhu, da podignu, uzgoje, uglade, oplemenijednom riječju: prosviete taj narod. Jer kako je teško, pače neponjatno, iz neuka djeteta stvoriti čovjeka mudraca, tako je teško iz neuka naroda stvoriti prosviećeni narod.

Grbavo izpraviti, kad je već zastarelo, uzdijknilo i okorelo; grubo i divje oplemeniti, umiljato mu srce uciepit, sve živce mu na tanane osjećaje pobuditi; sve mu misli i požude zdravom i jezgrovitom klicom poštenja ubožanstveniti; nesvjestice posvema osvjestiti, — na vlastite noge hromavca bez šljake podignuti, da razborito sudi, pošteno radi, i ravno nenahramljivo hodi, — to je za slabašna odgojitelja i učitelja narodnoga nedokučivo, premučno, — no ipak moguće djelo.

Razum i slobodna čovječja volja jamče nam za to.

Laku, zdravu i probavljivu duševnu hranu, priredjenu ne ko valjušci za dojče već ko tečni jedjenci za bolesnika — u naših je rukuh, u našoj vlasti, o prosvjetitelja roda našega bunjevačko-šokačkoga! domorodni, rodoljubivi svećenici braćo po sreću i po Bogu Isusu s učitelji i ljubitelji našega zavičaja i našega koljena!

Prosvjeta našega naroda još je na ugaru; nutarnjih i vanjskih zavidnikah množstvo je silno i bezbrojno, — pohlepa za njegovom budućnosti i ljubav za njegovom srce valja da nas budi, treba da nas možno nuka, pomognimo mu na noge u ovaj kobni čas i za njeg i za nas. Neplašimo se! Ljubav i sloga sravnjiva gore s dolinama, prebrodjuje rieke i morja, mjeri visinu neba i dubljinu pakla. Samo složno, djedjerni sinci oko prosvjete, oko duševna razvitka narodnjega, oko boljka i blagostanja njegove davne mile i slavne postojbine! U naših je rukuh sudbina naša, sudbina njegova!

Razlogah i previše za svet podhvat! za rodoljubivo poduzeće!

Svaki u svom krugu i budjaku pridži razborno i neumorno sberom i tvorom svoga i svoje. Jedna miso, skladan rad — spasit će nas pa ma kad.

Razumijem: teška je to zadaća prosviećivati narod; jer umjesto zahvalnosti često putah naplaćuje se trud nezahvalnosti, negodovanjem, nepovjerenjem i prognostvom. Nu upravo je to krepot, požrtvovnost sama sebe za obće dobro, neočekivajuće otle nikakve koristi ni pohvale. Sviestan napredak, neutrudiva radinost riedko se prizuvavaju i po zaslugi nagradjuju u čovječjem životu, al zato duhom neklonuti, poslje groba uopomenem i blagoslov od roda, a nagradu od Boga očekivati, načelo ima biti nesamo vrstnoga rodoljuba, već i svakoga kršćanina.

Za ovo načelo nebrojni su žrtvovali dragocieni, nu vendar umrli svoj život; pa ako mogoše oni, zar nebismo mogli i mi?

Pojedinomu učenjaku za neumoran njegov rad naplatu i nagradu u njedrih svojih donosi vreme. Osim toga on se i sam tješi u duši, da je tegotno nauke svoje uspjehom svršio, i da će na temelju svestrane naobraženosti birati plod mladjanih trudovah svojih. Ta je utjeha i nada za samoga njegaja.

No inače je s pukom i narodom. On se točešće kame-njem nabacuje na proroke sebi poslanae. Što više, ima u životu čovječjem dauah, dje se velika i domoljubna djela narodnih dobrotvorah najernjom žigošu nezahvalnostju. Nu zato nesmiemo misliti, da i ocrnitelji, više putah tudje orudje, rade po svom osvjedočenju i njihova nedjela, vredjajuća svako domorodo srce, za dobro snalazi i sučuvstvom podupire cio narod.

Blaše nekada ban Jelačić a danas vladika djakovački otei zemaljskih otacah, sve i sva našemu narodu; onaj na koku stavio sebe i dragu domovinu svoju, ovaj stavlja sebe i dohodke svoje za blagostanje otačbine; onaj umro na ruci banice svoje u najvećoj žalosti i bolesti što mu narod strado s nevjere za vjeru, a ovaj svak čas spreman izdanuti veliki duh u celici uboga fratra za sreću roda svoga, — pa kako ih časti, kako jim zahvaljuje odmetak naroda njihova? Ovaj primjer budi nam uzorom kakvom postojanosti i u najernjih dnevih, svećenici i redovnici! učitelji i odgojitelji bunjevačko-šokačkoga dragoga nam roda! žrtvovat imamo sve za vjeru i za domovinu, sve za narod i narodnu prosvjetu!

(Slidi.)

Blaž.

DA SE RAZUMIEMO.

Nećemo polemiku voditi, no samo — „da se razumiemo.“ A to je pak tim prije nužno, što me baš g. Blaž — Modrošić — nije razumio! Nisam ja preporučivao Bunjevačkim i Šokačkim učiteljima (ćirilice, *) kao što je to krivo svatio g. Blaž, no sam baš izrikom kazao, da ja marim isto tako za ćirilicu kao i za latinicu, i ako g. Blaž oće još i više da zna, to mu velim da ja šta više osudjujem maniju oni, koji bi tjeli u silu Boga, — kao n. pr. Česi njekoji — svom slavenstvu ćirilicu da nametnem, i držim zajedno sa St. Novakovićem, da će to pitanje da rieši samo — vrieme; ali sam mislio, pa to i sada držim, da je posve ludo služiti se još Veberom, — ma ga vi kolko uzdizali — skladnjom, Mažuranićevom slovnicom — i t. d. pored Srpskog sintakse jednog St. Novakovića i oblika Srpskoga jezika Gj. Daničića. **) To je, što sam ja tjeo, a ostala pravdanja i prigovori vaši odpadaju sami po sebi, jer si protuslovite. Tako je rieč bila o školskim knjigama, a vi potežete na jednom Miškatićevog Turgonjeva i t. d. Što se napokon tiče „taučine duha u Hrvatskom Ciceronu,“ primjećujemo, da to i jeste zlo, što su nami uzori njekakvi Ciceroni a ne naše narodne pjesme, pripovietke, pa poslovice i t. d. Ti ljudi ueznaju da svaki jezik ima svoju ljepotu; svoju osobinu; jedan je bogat u riečima i oblicima, drugi je opet melodičan, jednim se liepo, lako piše, a drugim opet kratko a jezgrovito i t. d. a čim stane kukavno oponašati osobine drugoga jezika, prestane sam sebe cieniti, gubi svoju ljepotu i nije više karakterističan. Da, gospodine moj, vi i nevidite, da je taj lažni klasicizam na užrb nutarnje ljepote našega jezika! Ali to nije samo jedna i samo Vaša tako da rječem predrasuda, ima i sila više, a ja ću samo ovu još da napomenem. Šta mislite gospodine da je Vuk Karadžić mjesto južnim pisao nješto istočnim nariečjem, kao što bi on to za cielo, samo

*) Nemislim da me je g. Blaž učiti tjeo, ko je izumio tako zvanu ćirilicu, ali sam dužan primjetiti, da je ja ni odsad neću drugije zvati no tako, isto kao što ni g. Blaž ni niko nenazivlje Ameriku Columbiom po pravom izmalazaču joj Columbu, no po — Amerigu! Ja pišem da me svićet razumie, a ne da se raztresam učenošću svojom.

**) O „Gorskom Viencu“ vl. Njegosa da i negovorim, koji je S. Ljubiša najkorektnije i to istumačenjem još, pa baš latinicom izdao.

da se mjesto u Tršiću rodio ovdje u Srijemu ili tamo u Bačkoj, bi li volim onda Rvati i mi svi drugi a napose stručnjaci Gj. Daničić, V. Jagić i dr. pisali mjesto južnim istočnim narječjem? Ovo je od mene možda smjelo i možda predrzko tvrdjenje, ali što ću, da vas mi je na sreću, pa neka bude jednom i na jeziku : misle li gg. Daničić i Jagić, da oni nebi bili ti isti kada nebi pisali baš onim narječjem, kojim je Vuk pisao? Upada zapista u oči ne toliko kod Rvata, gdje je južno narječje opšte „književno,“ koliko kod nas Srba, da baš filozofi pišu njim : tako Daničić, tako je počeo i St. Novaković i dr. Vredni prevodilac Draperove istorije umnog razvića u Jevropi M. Rakić : ustav protiv upotrebljenja h-ovog, koga je davno u živom govoru nestalo i koji samo kvari milozvučnost našeg jezika, napomenuo je, da valja svi da se latino istočnog narječja kao najljepšeg, i u nas Srbah je pitanje to malo ne riješeno a bilo bi za cijelo primljeno i u Hrvata da nije kao napomenu već slučajno pisao Vuk narječjem kojim je vikao i koje je znao, — isto kao što ni Bačevanin ni Srijemac, kao ni zapadnjak Bunjevac i t. d. neće govoriti južnim, — i da su se doeniji filolozi više osvrćali na ono, da nije sve zlato što sjaji. Ali — šat i tu pomogne vrijeme.

Istina da ovo nespada strogo na stvar, ali s druge strane nije baš tako ni daleko od nje. A svakako je dobro i nužno da se misli o tome. — U Opovskom samostanu 13. Lipnja 1872. — Ivan Paču.

NA GROBLJU.

(NĀPISAO AND. FRANK.)

I.

AP u kütu toga našeg groblja	Kano leglo zniija i gu-tera,
Mjesto ti je jedno nepitomo,	Grozi ti se tamo pogledati,
U oprici sa grobovih inih;	A tim večna, što saptahu njeki,
Zaraslo je korovom i gustom,	Vukodlaci da iz njeg' izhode
	Noću tavnom kada je mladina.
	— igos. —

Bilo je ljeti godine 185*, kadno je darežljiva majka narav desnicu svoju pružila, i iz nježnog svog krioca svakovrstnog božjeg dara na zemlju prosula bila. Svega bijaše dovoljno! pa kada bi se tiem sviem još i stari naš ustav i sloboda s družila, moglo bi čovjek punim pravom reći, da se je stara dolina suzah, u raj zemaljski preobratala. — No pripustimo sve to udesu i providnosti božjoj, možda ćemo napokon ipak i drugo doživiti, kad smo jedno već dočekali.

Prije nekoliko tek godina otvoren je zavod pripravnikar učiteljskih ili preparandija u D. U tom zavodu valjda neće biti nikada toliko pitomaca, kao ovo godine, u kojoj pada naša pripoviedka. Znamo, da u ovakov zavod većinom dolaze onakovi pitomci, koji su prije toga već po koju godinicu kao vježbenici učiteljski na javnih učiona sprovedi, te si tiem već njeku pripravnu za buduće svoje stanje stekli.

Mladi ljudi, živući na selih medj prostim pukom, ma da uče i njekim načinom osvjedočeni su, da su predsude i praznovierja u koja puk vjeruje, puka i gola izmišljotina i plod neznanstva, pri svem tom se nemogu sasviem oteći iz verigah, u koje ih je prosti puk pripoviedanjem i koje kakvim zasvjedočavanjem saputao. Neka se daklem nitko nečudi, ako se je i medju gore spomenutimi pitomeci štogod smiešna dogodilo; jer doneseš dosta predsudah i pripoviedkih o vještica, vila, vukodlacih i t. d., iz rodnoga svoga sela!

Bilo je večeri okolo 9. urah ljetnoga dana, kadno se je ciele povorka takovih pitomaca od potoka K., u svoje stano ve vratjala. Ovaj ih je put upravo vodio kraj groblja, i da su pojedince ovuda morali prolaziti, bi im se na glavi jamčno kosa ježila bila, ali ovako veliko pa uz to još smjelo družtvo i nemisli na groblje, već se ono u junački razgovor upustilo. — Nu na jednom, kano da si im svima jezike sapleo i noge k' zemlji prikovao, prestade ova bratija ići i razgovarati se. Iz groblja se težko uzdisanje i naricanje čuje.

Družtvu se te taj prizor tiem grozovitijim činio, što

se nebo u tmaste oblake zaodjenulo a oluja započe bjesniti. Nitko se od uplašene družbe neodvaži niti progovoriti, a kamo li se o onom što čuje osvjedočiti, već stoji poput mramora na jednom mjestu, bojeći se, da bi ga po kretanju ili govoru sablast, duh ili vukodlak onaj opazio, te ga njegovo drzovitosti radi, sobom u podzemno si kraljestvo povukao.

Napokon se ipak odvaži Stanko uplašenoj si bratji progovoriti : „Čemu mi bratjo ovdje stojimo? kano da smo željni u onoj se kiši, koja će se na skoro spustiti okupati. — Mi, istina, čujemo njesta, ali možemo li baš reći, da to iz groblja dolazi? Ta i sami znadete, da okolo groblja ima selišta i bašća na kojih riedko kada svieta ne ima, pa Bog zna šta se je kome dogoditi moglo. Hajdmo bratjo! ima nas dosta — da se osvjedočimo!“

„Ja ne idem, pa da upravo znam da ću svoga svieta blago zadobiti“ odzovne se Luka. „Znaš šta svijet pripovieda, kako sablasti k' sebi ljude vabe : sad pjevanjem, sad obećanjem a sad opet jaukom i naricanjem, a svakiput kada ovo biva, obično se oluja i vjetar digne.“

Dok je Luka ovako buncao, prekriži munja nebom, i blizu vratah groblja opaziše ovi njeko ovisoko bielo stvorenje.

Luka siromah sav uzdrhtav poče kao pijan čovjek sad ovamo sad onamo tumarati, vičući prestrašenim glasom : Jesam vam rekao? !... hježte! — i svi do jedinoga Stanka pobjgoše.

(Slidi.)

KUĆA BUNJEVAČKA.

TRI KRALJA.

Znatan je ovo sveti dan (tri kralja) po kršćjane ne samo zato što se po kraljevih Isus ljudstvu pokazao, već i zato što je na ovom danu održana ona kanaanska svadba, na kojoj je Isus sa milom svojom materom prisustvao, i ono prvo čudo na prošnju svoje ljubljene matere učinio, kada je vodu, u najplemenitije vino priobratio. Uslijed čega slaviani i ne drže ženitbu da nije sa svatbom skopčana, ta Isus je svojom božjom osobom svatbu posvetio. Ovo smatrajuć slaviani premda znadu u svatbah veseli biti, i ponapit se, al bože sačuvaj da se o svatba kakva rieč nepošteta prospe ili baš psovka izusti, to je oskvrnjenje svatbe i uvrieda domaćina. Radi toga kum u slavianskoj svatbi potpunu uživa vlast-njegova je najveća čest i poštenje, al takodjer i dužnost red, slogu, i jedinstvo o svatbah uzdržati, sbog toga slaviani neće uzet za kuma koj kakve čuće, već kumom postaje čoviek ugledan, koga se i tiče poštenje.

Ako se baš koji oljotlo i smeta drugoj bratji u veselju tog odnesu izpod noguh. (Slidi.)

S V A Š T I C E.

— Starće, zašto plačeš? pitao je nekoč ruski car Nikola vozeći se kroz Poljsku 80 godišnjega kraj drumu sjelećega, plačućega starca.

— Tuko me otac; — biaeš odgovor caru.

— Otac! — A dje je tvoj otac? upita starca velmožan Moskov.

— Eno ga u sobi; reče starac.

Car začudjen stupi u sobu i vidi: kraj stola sjedi kano ovca sied. koščunast Matuzalem; sjedi i grizka koru suha hleba.

— Je li ovo tvoj sin napolju? zapita ozbiljno starinu car.

— Jest, gospodaru! reče on.

— A pa zašto si ga tuko?

— Zato; jer nesluša.

— Jer si dobar, otac kaštigujući sakrivala sina, evo ti petnajst cekinah!

— A tebi, izišavši van k plačućemu starcu, reče, a tebi; jer si dobar sin, dajući se u tih godinah pod kaštigu ruke očeve, evo 10. dukatah — od ruskoga cara Nikole Aleksandrovića.

(Poštuj, djete! ota i majku, pa ćeš biti sretno na svijetu.)

Blaž.